

בס"ד. ש"פ וילך, שבת שובה, ו' תשרי ה'תשמ"ט.

בלתי מוגה

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעונך, קחו עמכם דברים ושובו אל הוי' גו'¹, ומבאר בזה בלקו"ת בדרושים לשבת שובה² שהיא החסידישע פרשה דשבת זו [ודרך אגב יש להעיר על דבר פלא, שלא מצינו דרושים בלקו"ת (על פ' שופטים ו) על פ' וילך, אף שפ' וילך אינה חלה תמיד בשבת שובה, ויש דרושים שנתבארו בהם כמה פסוקים מפרשה זו. ועל פי דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר³ שגם בסיפורים צריך לדייק בפרטי הדברים, היינו פרטי הזמן והמקום של הסיפור, אף שאינו נוגע לגוף הענין, כ"ש וק"ו שכן הדבר לענין דרושי חסידות, ובפרט בספרי היסוד דתורת החסידות, תו"א ולקו"ת, שצריך לדייק בכל פרט], דמ"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך, קאי על דרגא נעלית בתשובה השייכת לבחי' ישראל שהוא שם המעלה. הדנה ידוע⁴ שציקר התשובה היא בלב, שהלב יש בו בחינות רבות, דמזה מובן שגם בתשובה יש בחינות רבות, והתשובה שבפסוק זה היא במי שהוא במדריגת ישראל, דכאשר האדם בעבודתו הוא בדרגא נעלית כזו, הרי עבודת התשובה שלו היא, עד הוי' אלקיך. ומבואר בזה בלקו"ת² דפירוש שובה ישראל עד הוי' אלקיך הוא שהתשובה צריכה להיות עד שהוי' יהי' רק בחי' אלקים וצמצום לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהוי'. וע"ד הפירוש דהוי' הוא האלקים⁵ שאומרים בנעילת יוהכ"פ, שז"א (הוי') בעלותו לעתיקא כאלקים יחשב⁶, ויש להוסיף בזה, דהפירוש עד הוי' אלקיך הוא, ששם הוי' יורגש אצלו בפנימיותו וזהו אלקיך, כחך וחיותך. ובחי' הוי' שלו הוא הוי' נעלה יותר. וי"ל, דזהו מה שאומרים בנעילה ז"פ הוי' הוא האלקים, זהו משום שבוה גופא יש ז' מדריגות מלמטה למעלה, דבתחילה כשאומר הוי' הוא האלקים בפעם הא', הרי הוי' שאצלו אז נעשה בבחי' אלקים, והבחי' שלמעלה מזה נעשה אצלו בבחי' הוי'. ואח"כ כשאומר הוי' הוא האלקים בפעם הב', הרי הכוונה בזה שגם הוי' השני שלמעלה מהוי' הראשון נעשה ג"כ כאלקים וכו'. וכן הוא ז"פ זה למעלה מזה. והטעם ע"ז שגם בדרגתו כשהוא בבחי' ישראל, צריך לענין של תשובה הוא, כי כשלת בעונך, ומבואר ע"ז בלקו"ת⁷ שע"י עון נכשל כאדם הכושל רגלו ונופל ראשו למטה, כך גם כאן, דכיון שיש כשלון בבחי' הרגל, הרי זה גורם לנפילה וירידה גם בבחי' הראש, ישראל אותיות לי ראש⁸, ולכן צריך לענין התשובה גם בבחי' ישראל, וכיון שהנפילה היא גם

(4) תניא פכ"ט (לו, ב).

(5) מ"א יח, לט.

(6) לקו"ת שם סה, רע"ד (ממ"ח סוף מס' יומא).

(7) שם סז, ד.

(8) ראה בהנסמן במאמרי אדהאמ"צ דרושים לפסח ס"ע צה.

(1) הושע יד, ב.ג. וראה גם ד"ה זה תשל"ו (סה"מ מלוטח"א ע' קסז ואילך). תשי"מ (שם ע' שמה ואילך), תשמ"א (קונטרס ש"ש — ו' תשרי תשמ"ט). וש"נ.

(2) סד, ב ואילך.

(3) ראה אג"ק שלו ח"ד ע' סה. לקו"ד ח"א ק, א. ועוד.

בהראש, בחי' כחות פנימיים, לכן אינו מספיק בחי' הוי' אלקיך, אלא צריך שבחי' הוי' יהי' אלקים, ויהי' נמשך בחי' הוי' נעלה יותר.

והנה איך יבוא האדם למדריגה זו, ע"ז אמר הכתוב קחו עמכם דברים ושובו אל הוי'. דבשביל לבוא למדריגה זו צריכים למעשה קיחה מיוחדת, קחו עמכם דברים, ויש בזה ב' פירושים. פירוש אחד דקאי על י"ג מדות הרחמים שאינן חוזרות ריקם⁹, ופי' הב' דברים הם עסק התורה ומצוות. והחילוק בין שני הפירושים הוא החילוק שבין ב' סוגי העבודה, העבודה דתמידים כסדרם, העבודה דתומ"צ כפשוטה, והעבודה דמוספים כהלכתם, העבודה שלמעלה ממדידה והגבלה. ונמצא שענין קחו עמכם דברים כולל ב' הסוגים, העבודה דתומ"צ, י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, תמידים כסדרם, והעבודה שלמעלה ממדידה והגבלה, י"ג מדות הרחמים, מוספים כהלכתם. ויש להוסיף, שב' הפירושים קשורים זה בזה, שהרי י"ג מדות הרחמים קשורות עם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם¹⁰ שזה כולל הן לימוד התורה והן המעשה שבתורה, היינו ההלכה שבתורה עד למעשה בפועל בעולם העשי' הגשמי, וע"ז עבודה זו פועלים שיהי' ושובו אל הוי'. וי"ל בזה ע"ד המבואר בלקו"ת¹¹ שלשון שובה יש בו ב' פירושים, הא' כמשמעו שובה את עצמך, והב' כמו שובה ה' את שביתנו¹² שהוא פועל יוצא, ע"ז יש לפרש במה שנאמר ושובו אל הוי', שפועלים ענין התשובה בשם הוי' עצמו, ששם הוי' עצמו עולה למעלה מעלה.

ויש להוסיף בזה, דענין זה שיכול להיות קחו עמכם דברים, כהפירוש שקאי על העבודה דמוספים כהלכתם, הרי זה דוקא מצד זה שכשלת בעונך. והענין הוא, דהנה ארוז"ל¹³ ההולך במדבר ואינו יודע מתי שבת, מונה ששה ימים ומקדש יום שביעי. וי"ל הרמז בזה בעבודת האדם, דכאשר האדם נמצא במצב של מדבר, שהולך במדבר העמים¹⁴, עד ששכח באיזה יום עומד, דיום הוא לשון אור כמ"ש¹⁵ ויקרא אלקים לאור יום, ושכחת הימים מורה על העלם האור, וע"ז אומרים שיש כח בידי ישראל למנות ששה ימים ולקדש את היום השביעי, שגם במצב זה ימשיך את העילויים דיום השבת. ועוד זאת, דהרי ההלכה היא¹⁶ שגם בששת ימי החול שלו אסור בכל המלאכות, ולא הותר לו אלא שיעשה כדי פרנסה מצומצמת שיוכל לחיות בה אותו היום בלבד, ונמצא דששת ימי החול של האדם ההולך במדבר הם נעלים יותר מימים טובים, דביו"ט הותרה מלאכת אוכל נפש מן התורה לגמרי, משא"כ בימות החול שלו לא הותר לו אלא כדי שיוכל לחיות

(14) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת מסעי פח, ג.

ובכ"מ.

(15) בראשית א, ה. וראה תו"א יתרו סז,

סע"ג.

(16) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס שד"מ.

(9) ר"ה יז, ב.

(10) ראה לקו"ת פ' ראה לג, ד. ובכ"מ.

(11) דרושי ש"ש שם סו, רע"ב.

(12) תהלים קכו, ד.

(13) שבת סט, ב.

באותו היום בלבד. ומזה מובן, שדוקא בהיותו במצב של ירידה גדולה ביותר, במדבר, יש בכחו להמשיך גם בימי המעשה שלו קדושה נעלית כזו.

וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעונך קחו עמכם דברים גו', דדוקא מצד זה שכשלת בעונך, שהוא הולך במדבר, הרי בכחו ליקח כביכול דברים חדשים, דאף שמצד התורה נאמר לא תוסיף ולא תגרע¹⁷, הרי בכחו ליקח, כביכול, דברים חדשים, דקחו עמכם דברים דמוספים כהלכתם, למעלה ממדידה והגבלה דתורה, שגם ביום שמצד התורה אינו שבת, בכחו של האדם לעשותו לשבת, ועוד זאת, שגם בימי המעשה שלו ממשיך קדושה, כנ"ל.

והנה אף שביאור הנ"ל נאמר בלקו"ת, דמשו"ז יש מקום לומר שזה דוקא להלומד לקו"ת, ולומדו בעיון וכו', מ"מ שייכת העבודה לכאו"א מישראל, שהרי אומרים פסוק זה בהפטרת שבת שובה ששומעים הכל בבית הכנסת, אנשים נשים וטף, ומזה מובן, שענין זה שייך לעבודת כל ישראל. ועוד זאת, שיש ע"ז נתינת כח דשבת, דיום השבת הוא יום שהוקבע בטבע העולם וטבע הבריאה, שבת מיקדשא וקיימא¹⁸, וא"כ אי"ז תלוי במעמדם ומצבם של ישראל. ויש להוסיף בזה דבר נפלא, דענין זה שהוי' הוא אלקיך, ה"ז גם בגופם של כל ישראל, וכמבואר במ"א בפירוש שויתי הוי' לנגדי תמיד¹⁹ (ולהעיר מזה, שפסוק זה הוא התחלת הרמ"א בשו"ע [שבו מבואר מהמו"נ] וצוואת הריב"ש), שבכל אחד ישנו השם הוי', העינים, כח הראי' (חכמה) — אות יו"ד; אזנים, כח השמיעה (בינה) — אות ה"א ראשונה; חוטם — אות וא"ו (ציור החוטם כוא"ו); ופה — אות ה"א אחרונה (ה' מוצאות הפה)²⁰. וזהו שויתי הוי' לנגדי תמיד, דכאשר מסתכלים על יהודי (על עצמו) (במראה), או על השני) באיזה מצב שיהי', גם כשעושה ר"ל ההיפך, הרי רואים עליו לא שם אלקים, אלא השם הוי', שויתי הוי' לנגדי תמיד. וזהו גו"כ שאין לתמוה שענין שובה ישראל עד הוי' אלקיך, שגם שם הוי' יהי' כחך וחיותך, שייך לכאו"א מישראל, שהרי גם בגופם של כאו"א מישראל ישנו השם הוי' בשלימות, ובאופן גלוי, עד כדי כך, שעיי"ז נעשה גם אצל הזולת "דעהו" (שהרי צ"ל "בכל דרכיך דעהו"²¹, ועאכו"כ מראיית פניו של יהודי בציור שם הוי') הידיעה דשם הוי', ועד לדרגות שלמעלה משם הוי', עד לעצומ"ה ית' (ואפילו אצל קטנים, ואדרבה, אצל קטנים מודגש יותר שהידיעה היא בעצמותו ית', מכיון שאין להם ידיעה בשם הוי', משא"כ אצל גדולים, שתחילה ישנה הידיעה דשם הוי', ורק לאח"ז באים לדרגות שלמעלה משם הוי', עד לעצומ"ה ית'), בבחי' ידעתי היתיו²².

ע"ח שער אח"פ פ"א. ר"ח שער הקדושה רפ"ח.

(21) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(22) ראה סה"ש הי"ש"ת ע' 26 ואילך.

(17) ואתחנן ד, ב. פ' ראה יג, א.

(18) ביצה יז, א.

(19) תהלים טז, ח.

(20) זח"ג רכט, ב. תקו"ז ת"ע (קכב, סע"א).